

PRZEGLĄD BIBLIOGRAFICZNY OCHRONY PRACY

OPRACOWANY PRZEZ OŚRODEK DOKUMENTACJI CENTRALNEGO INSTYTUTU OCHRONY PRACY

DODATEK DO MIESIĘCZNIKA „BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY”

ROCZNIK 1

WARSZAWA — 1951

NR 10

OCHRONA PRACY. DZIAŁ OGÓLNY.

- 225* 331.822/3 : 331.881/47/ T 2-10.51 227 614.8 : 608 : 690.57 T 2-10.51
- Anufrienko N.: **Ochrona pracy — najważniejszy od-cinek pracy związkowej.** „Ochrona truda — ważniejsz-ij uczastok prof-sojznoj raboty“. Profess. Sojuzy, Moskwa, Nr 6 1951, s. 30; B₅, 4 str — Autor omawia, na przykładach z własnej praktyki związkowej w prze-myśle metalurgicznym, czynniki, wpływające na stałą poprawę warunków pracy. Są to zbiorowe układy pracy, wydadne kredyty na ochronę pracy, działalność komisji ochr. pracy, zakładowych komitetów zw. zawodowych, instruktaż i nauczanie bezpiecznych metod pracy, agitacja, hasła i plakaty, kółka techniki bezpieczeństwa organizowane w świetlicach. Autor podkreśla b. ważną rolę społecznych inspektorów pracy, dla których pro-wadzone są specjalne kursy. Bardzo dobre wyniki dają w Polsce jeszcze niestosowane — społeczne kontrole ochrony pracy, w których współpracują szerokie za-stępy pracowników i które polegają na praktycznym wdrażaniu zasad bezpiecznej i higienicznej pracy.
- 226 331.86 : 614.801.5 T 2-10.51
- Salmont A. Dr: **Nauczanie zasad bezpieczeństwa za pomocą metod słuchowo-wzrokowych.** „L'éducation de la sécurité par les méthodes audio-visuelles“. Hommes et Techniques. luty 50, s. 13, marz. 50, s. 25 i kw. 50, s. 33; 20 str. — Autor opisuje słuchowo-wzrokowe me-tody kształcenia w dziedzinie bezpieczeństwa pracy. Metody te dzieli na 2 grupy: 1) metoda bezpośrednia za pomocą pokazywania materiałów, urządzeń prze-mysłowych, warsztatów, dokonywania doświadczeń i ćwiczeń oraz 2) metoda pośrednia przy pomocy roz-maitych przyrządów optycznych, elektroakustycznych, elektronowych itd. (Wg. Chr. Sécurité ind. nr 5, 1950).
- 228 351.712:614.821:658.28:693 T 2-10.51
- Dorido E.: **Upadek jako najprostszy i również naj-powszechniejszy rodzaj wypadków.** „Les chutes for-mant le type le plus banal des accidents, mais aussi le plus courant“. Cahiers des comités de prevention du bâtiment et des travaux publics, lip.-sierp. 49, s. 3; 5 str.— Autor omawia niebezpieczeństwo upadków, szczegól-nie w przemyśle budowlanym i przy robotach publicz-nych. Twierdzi, że z ogólnej liczby wypadków śmiertelnych 52%, a ciężkich wypadków 37% — jest spowodowanych przez upadek. Autor podaje wiele rodzajów upadku pod następującymi tytułami: upadek na równej drodze lub z niewielkiej wysokości, upadek przy niesieniu lub pchaniu ładunku, upadek z ruszto-wania, upadek do otworów poziomych, wypadnięcie przez otwory pionowe, upadek z drabiny, upadek z da-chu. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).

SZKODLIWOŚCI CHEMICZNE

- 229* 546.23:613.63:616-099 T 2-10.51
- Filatowa W. S.: **O trujących własnościach bezwod-nika kwasu selenawego.** „O toksyczności selenistowo angidrida“. Gigijena i Sanit. Nr 5, 1950, s. 18; B-5, 5 str., 3 rys. — W celu wyjaśnienia oddzia-ływania bezwodnika kwasu selenawego na ustrój ludz-ki, przeprowadzono szereg doświadczeń na zwierzę-tach. Osiągnięte rezultaty stwierdziły, że substancja ta oddziałuje szkodliwie na narząd oddechowy, wywo-lując obrzęk płuc. Wywołuje ona również zwyrodnie-nie wątroby, nerek, śledziony i mięśnia sercowego.
- 230 613.63:614.88:661 T 2-10.51
- Astra B. A.: **Wskazówki pierwszej pomocy w wy-padkach z chemikaliami.** „Vad jag skall iakttaga vid arbete ned kemikalier samt första hjälp vid olycksfall“. Södertälje, Szwecja, 1949; D, 170 str. — Broszura przeznaczona dla personelu spółki Astra w Södertälje, zawiera: 1) wykaz niebezpiecznych produktów che-micznych używanych w fabrykach, należących do tej firmy ze wskazaniem głównych ich właściwości, 2) przepisy dotyczące manipulowania tymi produktami oraz 3) dyrektywy dotyczące udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku lub zatrucia. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 5, 1950).
- 231* 614.833.5:628.512:669 T 2-10.51
- Iljina K. A.: **Zagazowanie tlenkiem węgla oddziałów martenowskich i walka z nim.** „Zagazowannost mar-tenowskich cechow oksiju ugleroda i borba s niej“. Gigijena i sanit. Nr 5, s. 23; B₅, 4,3 str., 2 tabl. — Autorka, korzystając z obfitego materiału, zebranego przez Magnitogorską Stację Sanitarno-Epidemiologiczną, dotyczącego składu środowiska po-wietrznego w martenowskich oddziałach Metalurgicz-nego Kombinatów Magnitogorskiego, doszła do prak-tycznych wniosków, o szerszym znaczeniu. W toku do-świadczeń ustalono punkty, z których należy pobie-rać próby powietrza. Przeprowadzono liczne analizy, na podstawie których ustalono stopień zagazowania poszczególnych stanowisk pracy. Opracowano jedno-cześnie środki walki z nadmiernym zagazowaniem.
- 232* 614.7:621-79:628.513 T 2-10.51
- Matwiejew P. N.: **Powierzchnia osadzania się do bada-nia stopnia zanieczyszczenia powietrza bakteriami.** „Osadocznaja pleszczadka dla izuczenija stiepieni bak-terialnogo zafraznienija wozducha“. Gigijena i s a n i t. Nr 3, 1951, s. 52; B₅, 1 str., 2 rys. — Autor opisuje przyrząd swego pomysłu, na którym u-stawione są płytki Petri'ego, dające się nastawiać pod różnymi kątami. Aparat ten szczególnie nadaje się do badania powietrza, będącego w ruchu.
- 233* 535.37:628.512:665.1 T 2-10.51
- Aleksiejewa M. W. i Goldina C. A.: **Fluorescencyj-na metoda oznaczania mgieł tłuszczowych.** „Fluo-rescentnyj metod opriedienija maslannowo tumana“. Z a w o d. ł a b. mięś., t. 16, nr 1, stycz. 50, s. 26; B₅, 2 str., 1 rys., 1 tabl., 2 poz. bibl. Opisana metoda oparta jest na własnościach fluorescencyjnych tłusz-czów mineralnych pod wpływem promieni ultrafiole-towych. Eksperymentalnie ustalono, że intensywność powstającej niebieskiej lub fioletowej barwy jest pro-

porcjonalna do stężenia znajdującej się w powietrzu zawiesiny tłuszczu, przy czym proporcjonalność ta zachowana jest w granicach nie przewyższających 10^{-4} — $4 \cdot 10^{-5}$ g/ml. Źródłem promieni ultrafioletowych jest lampka kwarcowa, rozpuszczalnikiem do tłuszczów — douchloroetan.

234* 614.7:621-79:628.512 T 2-10.51

Rychter E. W.: **Aparat typu eżekecyjnego do pobierania prób gazów w powietrzu atmosferycznym.** „Apparat eżekcionnowo tipa dla otbora gazowych prob w atmosfernom wozdudchie“. *Gigijena i sanita.* Nr 5, 1951, s. 15; B₅, 3 str., 3 rys. — Autor opisuje aparat do pobierania prób powietrza, bardzo praktyczny w użyciu. Aparat może być zainstalowany na samochodzie ciężarowym, wyzyskując jego kompresor.

235* 613.632.4:628.512:678.77 T 2-10.51

Siendierichina D. P.: **Badanie chemiczne lotnych substancji znajdujących się w powietrzu, a wydzielanych przez niektóre rodzaje syntetycznego kauczuku podczas jego obróbki termicznej.** „Czemiczeskoje issledowanie letuczich wieszczestw, wydzielajuszczichsja w wozdudch pri termicznej obrabotkie niekotorych widow sinteticzeskowo kauczuka“. *Gigijena i sanita.* Nr 6, 1951, s. 26; B₅, 2 str., 1 rys. — Autor podaje metodę kondensacji lotnych substancji wydzielających się przy obróbce termicznej syntetycznego kauczuku. Kondensację przeprowadza się przy pomocy stopniowego chłodzenia, stosując lód z solą i stały dwutlenek węgla. Analiza produktów kondensacji tiokauczuku wykazała obecność węgla, wodoru, siarki i azotu.

236* 546.3:614.31:628.5 T 2-10.51

Kulberg L. M. i Sojfer P. A.: **Metoda analizy kropelkowej stosowana przy wykrywaniu metali ciężkich**

w produktach spożywczych. „Sistiena kapielnowo analiza dla otkrytja tjażolych mietalłow w puszczewych produktach“. *Gigijena i sanita.* Nr 4, 1951, s. 34; B₅, 4,3 str. — Autorzy podają opracowane przez siebie metody wykrywania w środkach spożywczych ołowiu, cynku, miedzi, antymonu i baru.

237* 543.81:614.7:628.515:663.6 T 2-10.51

Arensztejn A. M.: **Kontrola wody do picia według wskaźników biologicznych.** „Kontrol' kaczestwa pitjevoj wody po biologiczeskim pokazatieljam“. *Gigijena i sanita.* Nr 6, 1951, s. 12; B₅, 3 str., 1 tabl. — Autor przedstawia metodę szybkiej biologicznej kontroli wody do picia. Opisana analiza polega na oznaczeniu wielkości i ilości mikroorganizmów znajdujących się w wodzie. Analizę przeprowadza się przy pomocy specjalnego mikroskopu. Dla umożliwienia porównania jakości wody wprowadzono pojęcie biomasy tzn. ilości mg. drobnoustrojów znajdujących się w 1 litrze wody.

238* 541.14:616-057:628.511/4:778.534.2 T 2-10.51

Rozanow L. S.: **Ocena higieniczna warunków pracy przy stosowaniu barwnego wywoływacza** „Gigijenczeskaja ocenka usłowij truda primienienii cwiennowo projawitelja“. *Gigijena i sanita.* Nr 5, 1951, s. 28; B₅, 3,7 str., 2 tabl. — U osób pracujących przy wywoływaniu barwnych filmów występuje zawodowe schorzenie skóry. Na podstawie przeprowadzonych badań ustalono, że schorzenia te wywołują dietylarafenilendiaminsulfat, który jest zasadniczą częścią składową barwnego wywoływacza. Substancja ta, oznaczona znakiem TSS, należy do grupy ursol. Stwierdzono również obecność pyłu tej substancji w powietrzu. Autor opracował w ośmiu punktach przepisy sanitarne, które należy stosować przy wytwarzaniu barwnych filmów.

WENTYLACJA

239 534.3:613.633:628.511 T 2-10.51

Strącanie pyłu przy pomocy ultradźwięków. „Staubabscheidung durch Ultraschall. V d i-Z. 21 maja 50, s. 370. — Opis charakteryzujący metodę odpylania przy pomocy ultradźwięków, zastosowaną w Stanach Zjednoczonych A. P. Dokonane badania wykazały, że dzięki ultradźwiękom można tworzyć zgranulowane zespoły suchych cząstek stałych, mających średnicę od 15—100 mikronów, a których szybkość spadania osiąga 0,15 cm/sek. i więcej. Zestalenie w formie płatków jest łatwiejsze w przypadku pyłów wilgotnych lub lepkich. Zespoły cząsteczek utworzonych pod wpływem ultradźwięków są następnie bez trudu oddzielane w aparacie cyklonowym. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).

240 622.25:622.41:628.83 T 2-1051

Studium doświadczalne o wpływie urządzeń szybko-nych na stopień strat ponoszonych przez wentylację. „Etude expérimentale de l'influence de l'équipement d'un puits sur les portes de charge subies par les courant de ventilation“. Instytut higieny kopalnianej, Hasselt, Komunikat nr 69, luty 50, 31 str. — Opis doświadczeń dokonanych w celu określenia wpływu wywieranego przez sprzęt, w który wyposażony jest szyb

kopalniany, na straty wentylacji w tym szybie. Doświadczenia były przeprowadzone przez rozmieszczanie w rozmaity sposób przeskadzających elementów. Praca zawiera zalecenia, jak budować szyby wentylacyjne, szyby wentylacyjne zaopatrzone w drabiny, oraz szyby, w których kursują dwie lub cztery klatki. Ogólny wniosek ze studium: straty na wentylacji mogą zostać znacznie zredukowane przez ulepszenie rozkładu sprzętu w szybie. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).

241* 628.83:658.25:677.05 T 2-10.51

Sankowicz N. N. i Łuczenko M. M.: **Skuteczność wentylowania pierwszego kombajnu nici wiskozowych.** „Effektiwnost wentilirowanja pierwowo kombajna wiskoznowo korda“. *Gigijena i sanita.* Nr 5, 1951, s. 49; B₅, 1,5 str., 1 tabl. — Autor analizuje i ocenia próby wentylowania kombajnu, wytwarzającego nici wiskozowe. Opiswany kombajn jest to skomplikowana maszyna, wykonująca na trzech poziomach różne prace: na górnym odbywa się przedzenie, na środkowym — plastyfikacja i przemywanie, na dolnym — suszenie i motanie. Maszyna jest cała obudowana. Autor podaje stężenia siarkowodoru w różnych punktach tego kombajnu, krytykuje sposób wentylowania i wysnuwa własne wnioski.

ZABEZPIECZENIA MASZYN, NARZĘDZI I URZĄDZEŃ

242 614.8:621.928-78 T 2-10.51

Spreafico A.: **Typy wirówek i ich urządzenia zabezpieczające.** „Tipi di idrostrattori a forza centrifuga e dispositivi di sicurezza relativi“. *Securitas*, lip.-wrzes. 49, s. 54; 5 str. — Artykuł na temat wirówek, wskazujący szereg stosowanych w praktyce systemów hamowania. Artykuł ilustrowany jest zdjęciami

mi niektórych używanych urządzeń hamujących. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).

243 614.8-057:621.979-78 T 2-10.51

Fristedt A. E.: **Prasy mechaniczne. — Przepisy bezpieczeństwa.** „Stajälppara pressar. — Skyddsätgärder“. *Verkstäderna*, Nr 1, styc. 50, s. 15; 4 str. — Jest to analiza różnych urządzeń ochronnych dla

pras mechanicznych. Najpewniejszym sposobem zapobiegania wypadkom przy tych maszynach jest używanie matryc i narzędzi tak zrobionych, aby ręce nie mogły się znaleźć w strefie niebezpiecznej przy układaniu względnie zdejmowaniu materiału. Ponadto autor podkreśla, że narzędzia przeciski, szczypce, cęgi itp.

używane do wkładania i zdejmowania obrabianego metalu powinny być wykonane ze stali niehartowanej, co zapobiega pęknięciu matrycy w razie uchwycenia takiego narzędzia przez tłocznik. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).

RÓŻNE

- 245* 614.894:621.314.65:656.21 T 2-10.51
 Sienkiewicz F. P.: **Ocena porównawcza ochron osobistych używanych na podstacjach trakcyjnych kolei Południowo-Uralskiej.** „Srawnitelnaja ocenka zaszczytnych sriedstw, primieniajemych na tiagowych podstacjach Jažno-Uralskoj żeleznoj dorogi“. G i g i j e n a i s a n i t. Nr 5, 1951, s. 48; B₅, 1 str. — Autor nawiązuje do swego artykułu w tej sprawie z r. 1950 i podtrzymuje swoje zdanie, że jedynym skutecznym środkiem ochronnym przy obsłudze prostowników rtęciowych jest maska izolująca z doprowadzonym z zewnątrz świeżym powietrzem. Stwierdza on, że chemiczny pochłaniacz, proponowany przez Jaworską, przepuszcza częściowo pary rtęci i że jego zdolność adsorbcyjna szybko się wyczerpuje.
- 246 614.83/4:665.522/3 T 2-10.51
 Armistead G. jr.: **Bezpieczeństwo w rafineriach ropy naftowej i pokrewnych przemysłach.** „Safety in Petroleum Refining and related Industries“. Wyd. John G. Simmonds and Co., Inc. Oil Insurance Underwriters, New York 1950; 416 str. — Dzieło niniejsze jest jednym z najbardziej wyczerpujących spośród tych, które omawiają bezpieczeństwo w rafineriach ropy naftowej. Książka składa się z 12 rozdziałów i 8 załączników. Każdy rozdział zaopatrzonej jest w liczne rysunki, wykresy, zdjęcia itd. oraz w bibliografię. Mimo, że autor miał na celu tylko zagadnienia bezpieczeństwa, interesujące specjalnie rafinerie ropy naftowej, to studium jego jest nader wartościowe dla całości przemysłu przetwórczego. Obszerny opis treści w bibl. CIOP. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).
- 247 613.63:614.8-057:621.74-78/075/ T 2-10.51
 Salinas Salazar E.: **Podręcznik bezpieczeństwa pracy dla odlewników.** „Manual de seguridad para fundidores“. Artes Graficas Grijelmo, s. a. Bilbao, 1949, 56 str. — Broszura omawia w sposób zwięzły wszelkie niebezpieczeństwa związane z poszczególnymi fazami procesu fabrykacji odlewu, poczynając od przygotowywania surowców. Tekst uzupełniony jest wieloma zdjęciami i rysunkami. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).
- 248 614.801.5:63/73/ T 2-10.51
 „**Bezpieczeństwo przede wszystkim**“ w rolnictwie stanu Kansas. „Safety First in Kansas Farming“. Wyd.: Kansas State Safety Council, Topeka, 64 str. — Ilustrowana broszura na użytek rolników, zawierająca ogólne informacje dotyczące wypadków w rolnictwie oraz rady co do zapobiegania najczęstszym wypadkom. Omawia wypadki zdarzające się w domach mieszkalnych, w budynkach gospodarskich, na polach i na drogach. Książka zawiera również rady na temat zapobiegania pożarom i udzielania pierwszej pomocy. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).
- 249 614.8-057:690.59 T 2-10.51
Rozbiórka budynków. „Demolition of Structures“. Industrial Safety Series Pamphlet Nr. Con. 5. Wyd. National Safety Council, Chicago, 1949, 12 str. — Ilustrowana broszurka, zawierająca około 150 wskazówek, poświęcona jest zapobieganiu wypadkom przy pracy nad rozbiórką budynków i ma na celu praktyczne uzupełnienie przepisów istniejących w tej dziedzinie. Wskazówki zebrane są pod następującymi tytułami: ogólnie o ostrożności, ochrona przeciwpożarowa, sprzęt ochrony osobistej, ochrona osób postronnych, ogrodzenia na chodnikach, przybudówki, metody rozbiórki, usuwanie gruzów i materiału, schody, przejścia i drabiny, zwalanie murów, zrywanie podłóg, daszki ochronne, rozmieszczenie punktów składowania, zwalanie przy pomocy środków mechanicznych i dźwigów obrotowych z wyciągnikiem. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).
- 250 613.632:617.7:668.7 T 2-10.51
 Wintulkińska K. E.: **Przypadek ostrego podrażnienia oka pakim w ziemie.** „Stuczaj ostrowo razdrażenia głąz piekom zimoj“ G i g i j e n a i S a n i t. Nr 5, 1951, s. 51; B₅, 0,5 str. — Opis przypadku porażenia spojówek oka u robotników, uprzążających śnieg z mięsca zanieczyszczonego pakim. Uprzążanie dokonywane było przy temperaturze -25° w słoneczny styczniowy dzień. 25 osób zachorowało z objawami fotofthalmitu i fotodermitu; wśród nich 8 osób z niezdolnością do pracy od 1 do 2 dni. Schorzenia te wystąpiły po 1 dniu pracy.
- 251 614.821.3:648 T 2-10.51
Czyszciciele okien. „Les nettoyeurs de vitrages“. Cahiers des comités de prevention du bâtiment et des travaux publics, list.-grud. 49, s. 1; 3 str. — Artykuł omawia szczególne ryzyko wypadków, na jakie narażeni są czyszciciele okien wówczas, gdy architekci przy budowie gmachów nie przewidzieli niczego, co by mogło ich zabezpieczać. Artykuł zawiera kilka praktycznych wskazówek, jak zwiększyć w tym przypadku bezpieczeństwo pracy. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950).
- 252 614.833/8:621.3:699 T 2-10.51
Podłogowe materiały przewodzące dla niebezpiecznych pomieszczeń w szpitalach. „Low-Gost Conductive Flooring Developed for Hazardous Areas in Hospitals Engng“. New s-R e c o r d. 8 grud. 49, s. 37; 2 str. — Wybuchy gazów znieczulających, jakie zdarzają się w szpitalach, często powodowane są przez iskry elektryczne towarzyszące wyładowaniu elektryczności statycznej. W celu zapobieżenia gromadzeniu się ładunków elektrostatycznych zaleca się kładzenie podłóg przewodzących. Typ podłogi zazwyczaj stosowany z uziemioną siatką metalową jest jednak mało zadawalający z punktu widzenia bezpieczeństwa, a jego koszt jest wysoki. Państwowe biuro normalizacji w U.S.A. wypróbowało nowy, niezbyt kosztowny typ podłogi przewodzącej, spełniający żądane warunki. Artykuł podaje szczegóły dotyczące składu i konstrukcji takiej podłogi. (Wg. Chr. Sécurité ind., nr 4, 1950). Streszczenie artykułu w bibl. CIOP.

Niniejszy Przegląd Bibliograficzny zawiera jedynie część analiz dokumentacyjnych publikacji z zakresu ochrony pracy. Pełna dokumentacja ukazuje się w postaci kart dokumentacyjnych wydawanych przez Główny Instytut Dokumentacji Naukowo-Technicznej (Warszawa, Ligocka 8). — GIDNT przyjmuje prenumeratę kart dokumentacyjnych, która może obejmować zarówno całą dokumentację naukowo-techniczną, jak i oddzielne jej działy poszczególne zagadnienia i tematy techniczne. Cena karty dokumentacyjnej wynosi w prenumeracie 10 groszy.

GIDNT wykonuje (za zwrotem kosztów) fotokopie i mikrofilmy publikacji objętych zarówno przeglądem bibliograficznym jak i kartami dokumentacyjnymi.